

VOJENSKOVĚDECKÁ KONFERENCE PVOS

Téma konference: „Vedení bojové činnosti sil a prostředků PVOS v součinnosti s PVO frontu a frontovým letectvem s ŘS s plochou dráhou letu (ŘS PDL) a dalšími speciálními nepřátelskými prostředky vzdušného napadení (NPVN), opatření v přípravě druhů vojsk PVOS v procesu výcviku a výchovy vojsk ve výcvikovém roce 1982/83“.

Agresivní politika imperialismu se v současné době projevuje především ve vojenskopolitické oblasti snahou o dosažení změn poměru sil ve světě a získání vojenské převahy USA a jejich satelitů nad SSSR a zeměmi reálného socialismu. Nosným programem je tzv. „Plán jaderného dozbrojování“, vypracovaný velením ozbrojených sil USA. V jeho první fázi má být zasazeno na evropském válčišti 116 odpalovacích zařízení se 464 ŘS PDL typu GLCM a přezbrojeno 108 odpalovacích zařízení novým typem řízené střely Pershing-2. Tyto tzv. „eurostrategické zbraně“ středního dosahu mají zabezpečit pokrytí evropské části Sovětského svazu. V perspektivním vývoji prostředků jaderného napadení velení ozbrojených sil USA plánuje vybavení válčiště koncem 80. a začátkem 90. let řízenými střelami dalekého dosahu, schopnými působit na cíle v hloubce až 8000 km.

Jedním z dalších základních opatření je vývoj a zavedení létajícího automatizovaného systému řízení a uvědomování PVO a taktického letectva NATO „411 L — AWACS“, který je ve výzbroji armády USA. Do operačního použití jsou postupně dodávány první z 18 plánovaných letounů systému AWACS spojeneckého velení taktického letectva a PVO NATO na válčišti. Postupně jsou zaváděny i další speciální prostředky vzdušného napadení.

Účastníci vojenskovědecké konference se shodli v tom, že zavedení ŘS PDL má za cíl vytvořit výhodnější podmínky k vedení jaderného úderu a umožnit uvolnění značné části letounů — nosičů JZ taktického letectva nepříteli k plnění úkolů boje o vzdušnou nadvládu a k podpoře strategické operace jeho pozemních vojsk.

Létající systém řízení a uvědomování taktického letectva a PVO AWACS na letounu E-3A má podstatně zvýšit dosah zjišťování vzdušných cílů ve výškách

od 150 m a zabezpečit pružnější řízení bojové činnosti taktického letectva a útvarů PLRS. Letoun je vybaven přehledovým třidimenzním radiolokátorem AN/APY-1, který pracuje v pásmu 3—4 G Hz o impulsním výkonu až 2,5 MW. Dosah na cíle v malých výškách je až 370 km. Speciální radioelektronickou výzbroj tvoří radionavigační systém TACAN, inerciální navigační systém, výstražná aparatura a zařízení k pasivnímu a aktivnímu rušení palubních RL stíhacího letectva protivníka. Letoun E-3A nemá palubní prostředky ochrany proti SL protivníka, proto jeho činnost bude zabezpečena působením nad prvním pásmem PVO tvořeným PLRS Hawk a před pásmem rozmístění PLRS Nike Hercules. Rozhodující je však přímá ochrana stíhacím letectvem, kterou tvoří 4—8 i více letounů F-15 Eagle.

Nově zaváděné NPVN kvalitativně zvyšují údernou sílu nepřítel. Z toho jednoznačně vyplývá, že mezi prvořadé úkoly PVOS v součinnosti s PVO frontu a frontovým letectvem patří účinné ničení těchto prostředků jako cílů prvního pořadí. Znamená to zkvalitnit metodiku přípravy vojsk a prosadit její praktické závěry do taktiky vedení bojové činnosti.

U radiotechnického vojska

Efektivnost zásahu PLRV a SL proti NPVN, zejména RS PDL přímo závisí na kvalitě, včasnosti a diskretnosti informace předávané k radiolokačnímu zabezpečení bojové činnosti těchto prostředků. Bojové možnosti RTV v průzkumu a uvědomování o RS PDL můžeme rozdělit do dvou oblastí:

1. Bojové možnosti v zabezpečení včasného zachycení nosičů RS PDL

Bojová sestava RTV musí zabezpečit požadavky na včasné zachycení a plynulé vedení NPVN. Toho můžeme dosáhnout vytvořením mnohovrstvového RL pole v přední linii a v hloubce sestavy. Jestliže předpokládáme odpálení RS ze strategických nosičů ze vzdálenosti 170—200 km od státní hranice, znamená to při uvažované rychlosti kolem 1000 km.h⁻¹ (nosičů — letounů B-52), že mohou být v dosahu našich RL prostředků asi 10 minut před odpálením RS PDL a nosiče FB-111 (při rychlosti letu 2000 km.h⁻¹) asi 5 minut.

Tato doba letu nosiče v dosahu našich RL prostředků před odpálením RS PDL je dostatečná k přesnému zaměření výškoměrů, kterými by RTV zjistilo odpálení RS. Radiolokační informace o těchto nosičích RS PDL je přenášena pomocí ASV na všechna společná VS. Při prvotním zpracování je RL informace použitelná do desítek sekund a při zpracování druhotné informace do minuty a informace výstrahy řádově minuty. V praxi pro útvary a jednotky PLRV je důležité využívání prvotní RL informace a pro SL vyvádět stíhače k působení na dalekých přístupech na základě informace RL stanic dalekého dosahu a pro zkvalitnění pole navedení SL aktivovat v první linii pomocné naváděcí stanoviště-PNS (u jednotek RTV a PLRV, PVO vojsk i u frontového letectva).

2. Bojové možnosti, které vycházejí ze zabezpečení maximálního množství a kvality informace o RS při přiletu ke státní hranici (objektu úderu) a v prostoru bojové činnosti.

RL systém umožňuje plynulé a přerušované vedení vzdušných cílů v malých výškách. Pro zabezpečení bojové činnosti aktivních prostředků automatizovaným způsobem je nutná RL informace vydávána s potřebnou přesností a diskretností. Tato informace je nutná i při přerušovaném vedení cíle k zabezpečení systému velení a k vedení bojové činnosti decentralizovaně (tam kde je plynulá, můžeme použít centralizované velení).

Cesty zkvalitnění RL informace jsou zřejmé:

- změny sestavy RL prostředků a jejich zasazování na nová stanoviště,
- doplnění sestavy RTV zasazením výkonnější techniky,
- zkvalitnění vidového průzkumu, využití prostředků REB a spojovacích prostředků pro průzkum NPVN,
- zkvalitnění součinnosti prostředků průzkumu jak v PVOS (RTV, PLRV, SL), tak mezi PVO vojsky, frontovým letectvem a spojení.

Pro RTV z toho vyplývají požadavky na přípravu vojsk, směn VS především s důrazem na znalost nepřítele, taktiky použití jeho NPVN, vyhodnocení možných směrů jejich působení, zejména ŘS PDL. V odborné přípravě jde o zvládnutí možnosti nové RL techniky, bloků ochrany, doplňkových zařízení, která zlepšují parametry techniky. Tato opatření spolu s taktickými přístupy zabezpečují plné využití bojových možností prostředků aktivního boje s NPVN.

U protiletadlového raketového vojska

Protiletadlové raketové komplety (PLRK) jsou schopny ničit ŘS PDL v předpokládaných dálkách. V praxi to znamená vytvořit požadovanou hustotu palby, která závisí na množství zasazených kompletů proti cíli a na kvalitě informačního systému.

K zabezpečení ničení ŘS PDL PLRK automatizovaným systémem velení (ASV) se požaduje souvislé RL pole od malých výšek a údaje o cíli s diskretností předávání řádově desítky sekund. Pro neautomatizovaný způsob velení postačují údaje o poloze a pohybu cíle získané RTV a PLRV průzkumnými RL prostředky, vidovými pozorovateli a jinými zdroji. Všude tam, kde tyto podmínky nemůžeme splnit, zůstává základním způsobem bojové činnosti proti ŘS PDL samostatné decentralizované vedení bojové činnosti palebnou jednotkou. Přitom však i zde centralizované velení zabezpečuje udání prostoru zjištění ŘS PDL a směru jejich letu. Zvýšení efektivity palby dosahuje vzájemným předáváním údajů mezi jednotkami útvarů a PVO vojsk. Tím se zvyšuje i hustota palby. Z toho vyplývá, že palebný systém PLRV PVOS a PVO pozemních vojsk musíme tvořit jednotně na taktickém stupni velení. Zde ovšem nestačí jen vyhodnotit prostor střelby pro parametr rovný nule, ale je třeba vyhodnotit prostor účinné působnosti na předpokládaných náletových směrech ŘS PDL s parametrem letu cíle větším než nula. Je to především proto, že se zvětšujícím se parametrem zvětšuje se i hloubka RL pole naváděcího radiolokátoru. Mezery v palebném systému PLRV můžeme překrýt palbou PLD, přenosných kompletů a prostředků malého dosahu. Cesty zkvalitnění palebného systému můžeme hledat i ve změně palebných postavení. Za hlavní však pokládáme přípravu a výcvik obsluh v oblasti vyhledávání cílů na vyhodnocených dálkách, vyhodnocení a předávání údajů o cílech a vedení palby s maximálním tempem. Znamená to zkvalitňovat výcvik vyhledávání cílů v **pozemních předmětech**. V důležitých a předem vyhodnocených směrech musí obsluhy PLRK znát dálky odpálení PL raket, které zabezpečují zničení cíle alespoň na vnitřní hranici prostoru účinné působnosti. Maximální hustotu palby dosáhneme i zkrácením pracovní doby palebné jednotky.

Pro vedení bojové činnosti prostředky PLRV proti NPVN typu AWACS, TR-1 a SR-71 můžeme vyvodit tyto závěry:

- AWACS — nepředpokládáme, že by vlétl do prostoru účinné působnosti jednotek PLRV,

— TR-1 — můžeme úspěšně ničit na trase jeho letu prostorem účinné působnosti kompletu PLRV,

— SR-71 — obsluhy PLRK mohou zvládnout boj s rychle a ve velkých výškách letících NPVN. Je nutné připravovat obsluhy PLRK k boji s těmito prostředky z hlediska krátké doby jejich setrvání v prostoru účinné působnosti a dále v podmínkách rušení.

Pro přípravu PLRV k boji se speciálními NPVN můžeme učinit tyto závěry:

— u RTV, PLRV, PVO pozemních vojsk musíme hledat cesty zkvalitnění informačního systému s důrazem na stanovení a vyhodnocení prostorů zodpovědnosti ničení ŘS PDL s cílem zabezpečit včasnou informaci palebných jednotek,

— úspěšný boj s ŘS PDL mohou vést pouze výtečně připravené bojové směny palebných jednotek, schopné vést bojovou činnost za nejsložitějších podmínek, za silného rušení, s vysokou hustotou náletu a s maximální rychlostí střelby,

— zvýšenou pozornost budeme věnovat výběru lidí do funkcí důstojníků navedení, operátorů ručního sledování, učít je požadavkům soudobé taktiky vedení bojové činnosti s ŘS PDL a jinými speciálními NPVN. dosáhnout praktického zvládnutí teoretických bojových možností vlastní techniky,

— prakticky procvičovat otázky společného vedení bojové činnosti PLRV PVOS a PVO vojsk.

U stíhacího letectva

K určení letounů E-3A a ničení nosičů ŘS PDL můžeme použít stíhací letouny schopné působit na vzdálených přístupech, z přední polosféry nebo pod velkým úhlem sblížení. Na úroveň nepřítele poletí tyto letouny v přízemní výšce s využitím všech zásad překonávání nepřátelské PVO, v předem stanoveném prostoru stoupají („výskok“) do výšky cíle. NS rozpozná vlastní stíhače a pomocí přístrojového navedení navede na cíl. Této fázi navedení musí předcházet činnost poutací a klamně skupiny, které působí proti vzdušné ochraně cíle.

Zkušenosti z cvičiku stíhacího letectva ve vyhledávání a ničení ŘS PDL ukazují, že je nutné:

— správně vyhodnotit (zpravodajský důstojník), kdy se předpokládá vypuštění ŘS PDL a jejich pravděpodobný let (z hlediska prostoru a času) a potom správně zvolit prostory střehu ve vzduchu,

— zkvalitnit pole navedení s důrazem na malé výšky — využitím PNS u prvosledových rtr, v palebných jednotkách, RL prostředcích frontového letectva,

— důsledně organizovat součinnost SL PVOS a druhů vojsk PVOS, letectva frontu a prostředků PVO vojsk.

Největší důraz klademe na zabezpečení informace o poloze a směru letu ŘS PDL, a to jak od RL stanovišť, tak od vidových pozorovatelů. Správně bude třeba zvolit i výzbroj letounů, a to jak široké použití samonaváděcích ŘS, ale i kanónů a nefízených raket. Ničení ŘS PDL může probíhat za vizuálního pozorování. V noci a v oblacích můžeme použít střelecký zaměřovač s radiolokačním navedením ŘS.

V přípravě létajícího personálu k ničení ŘS PDL je nutné se zaměřit na samostatné vyhledávání cílů s využitím částečné informace z NS (PNS). Výhodné je využívat druhotných informací z ASV, vyhodnocovat urychleně a krátce výsledky bojové činnosti stíhačů v druhém sledu. Účinné vedení bojové činnosti SL a ŘS PDL závisí i na vytvoření sítě PNS u rtr, VS prvosledových útva-

rů PVOS vojsk a frontového letectva. Tím se zkvalitní těsná součinnost SL ve společném prostoru bojové činnosti s PLRV, PVO vojsk i bezpečnost SL.

Síly a prostředky REB

Maximálního efektu působení proti prostředkům radioelektronické války nepříteli můžeme dosáhnout komplexním využitím bojových možností radioelektronických prostředků. Tyto prostředky jsou schopny vést aktivní bojovou činnost zaměřenou ke snížení efektivity působení NPVN. V taktice působení prostředků REB vycházíme z toho, že nemůžeme rušit vše, zranitelné jsou však především víceúčelové RL letouny taktického letectva. Dále letouny taktického letectva, které využívají radionavigační systém TACAN. Tento můžeme široce narušit a tím ztížit a na pravděpodobných náletových směrech znemožnit činnost tohoto letectva nepříteli. Zvláštní význam má rušení systému spojení pro nevedení nepřátelských letounů působících na vzdušné a pozemní cíle, především stanic VKV ve II. leteckém pásmu. Můžeme rušit i rádiovou korespondenci mezi předsunutými leteckými návodčími a letouny.

Činností prostředků REB můžeme úspěšně rušit KV rádiové spojení letounů — nosičů ŘS PDL již před startem. Během letu nosičů bude zaměřena činnost prostředků REB na narušení rádiové korespondence mezi pozemními středisky navedení a letouny — nosiči. Kromě rušení a komplexního využití všech prostředků REB ke snížení efektivity použití NPVN mohou prostředky REB získat důležité údaje pro vedení další bojové činnosti ostatních prostředků PVO.

Úsilí v metodice přípravy jednotek a útvarů REB zaměříme na:

- rozmístění sil a prostředků REB všech druhů vojsk podle jednotného, předem zpracovaného zámyslu a jejich využití podle předem vypracované taktiky, dokonale znalostí možností techniky, jejího vzájemného ovlivňování a dosažení tak optimální elektromagnetické koexistence,

- náročný výcvik obsluh, čímž snížíme na minimum dobu činnosti radioelektronických prostředků a ztížíme tak nepříteli možnosti získání údajů o nich.

K organizaci velení, spojení a součinnosti

Úspěšně a efektivně bojovat s NPVN znamená hledat i nové způsoby organizace a zabezpečení velení, zabezpečení spolehlivého spojení, zkvalitňovat organizaci součinnosti a neustále zdokonalovat taktické způsoby vedení vlastního boje. Praktické zkušenosti potvrzují, že efektivnost protivzdušné obrany vojsk a objektů při současném nasycení prostředků RL průzkumu, PLRV, PLD, SL, REB, spojovacích soustav a automatizovaných systémů velení vzrůstá při jejich působení v těsné součinnosti podle jednotného zámyslu. Znamená to velmi promyšleně volit i způsoby velení silám a prostředkům PVO, a to **centralizovaně** — jako hlavní způsob velení, **decentralizovaně** — tam, kde je to účelné. Často bude nutné použít vhodnou kombinaci těchto způsobů velení.

Působení proti NPVN (systém AWACS, nosiče ŘS PDL, SR-71, TR-1) dovoluje centralizované velení silám a prostředkům PVO. Je tedy dostatek času ke zpracování informace o jejich zjištění, i k určení bojového úkolu prostředkům ničení. Je dostatek času i na taktickém stupni velení stanovit záměr vedení bojové činnosti (velení může být skutečně pomocí ASV). Je dostatek času i pro kompetentní orgány operačního stupně na vydání rozhodnutí raketovému vojsku, dělostřelectvu, prostředkům REB k ničení a umlčení nepřátelských cílů,

např. systému zjišťování LARS, PLRK Hawk, Nike Hercules atd. Umožňuje centralizovaně použít i síly frontového letectva k vedení úderů na vybrané nepřátelské cíle. Umožňuje zasadit SL na dalekých přístupech a efektivně využít komplety PLRV.

Naprostou odlišnou organizaci velení vyžaduje vedení bojové činnosti s cíli letícími v malých a přizemních výškách. V těchto výškách nemusí být ani vytvořeno pole navedení SL, o letu těchto NPVN získáme pouze několik údajů. Malý časový prostor pro zpracování informace a určení úkolů prostředků ničení bude klást na velitele útvaru, ale především palebných jednotek, osádek letounů ve vzduchu náročný požadavek **samostatně se rozhodovat** ve svých prostorech zodpovědnosti o ničení vzdušného cíle. Při tom bude rozhodující **informovat souseda** o čase zjištění, kursu letu a charakteristice cíle.

Důležitou úlohu z hlediska velení bude mít spolehlivé spojení pro zabezpečení přímého uvědomování o letu ŘS PDL z RL stanovišť na nejbližší palebnou jednotku a k letounům ve vzduchu, uskutečňování praktické součinnosti mezi palebnými jednotkami jednoho útvaru, ale i palebnými jednotkami sousedních útvarů PLRV a k zabezpečení průniku informací o vzdušné situaci od jiných zdrojů.

Kvalitativní změny v celém systému protivzdušné obrany vojsk i objektů před úderu NPVN, přesnost zpracování průzkumné informace, spolehlivost spojení, podstatné zrychlení rozhodovacího procesu a jeho optimalnosti přineslo široké zavedení a využívání automatizovaných systémů velení, zavedení nové techniky, zdokonalování spojovacích soustav, zasazování nových prostředků REB a hledání způsobů a forem zdokonalování velení těmito silám a prostředkům. Realizace požadavků na ničení kvalitativně nových vzdušných cílů vyžaduje, abychom přípravu vojsk PVOS zaměřili na:

- zvýšení teoretických znalostí, úrovně technické a odborné připravenosti každého příslušníka PVOS,
- praktickou aplikaci těchto teoretických znalostí do výcviku vojsk k vytvoření potřebných praktických návyků pro vedení a řízení bojové činnosti,
- dosažení zvýšené úrovně plnění úkolů v pohotovostním systému a zvýšené úrovně bojové a mobilizační pohotovosti PVOS jako celku.

Při plánování úkolů tohoto výcvikového roku jsme zaměřili pozornost na zapracování do obsahu **organizované přípravy** důstojníků a praporčíků tematiky, vyplývající z požadavků, poznatků a zkušeností, které na velitelský sbor PVOS klade bojová technika a automatizované systémy velení. Při tom jsme vyšli i z tendencí rozvoje NPVN. Výrazně jsme tak ovlivnili obsah nejen velitelských shromáždění organizovaných velitelstvím PVOS, ale pro jednotné chápání této tematiky i obsah velitelských shromáždění nižších stupňů. Důsledně jsme dbali na to, aby plány osobního růstu a samostatného studia vojáků i z povolání byly skutečně zaměřeny tak, aby plnily svou úlohu a zabezpečovaly politický a odborný růst jejich zpracovatelů. Zvýšenou pozornost jsme od samého počátku věnovali tematice a zejména obsahu zaměstnání velitelské přípravy jednotlivých stupňů velení. Náročněji se hodnotí dosahované výsledky v technické, odborné přípravě velitelského sboru. Celý systém zvyšování teoretických znalostí zaměřený především na růst úrovně bojové připravenosti jednotlivců, směn, celé PVOS nachází svůj odraz v růstu bojové připravenosti pohotovostního systému a celkové úrovně bojové pohotovosti PVOS.

V práci příslušníků a směn PVOS jde především o to, aby **teoretické poznatky vlastního studia, organizované přípravy uplatňovali v praxi**, a to cestou zvyšování mistrovství v ovládání techniky a plného využití jejich bojových možností. K tomu v celém systému výcviku směřuje řada praktických opatření, která s metodickou poslušností, ale velmi náročně prosazují do praxe vojsk nové požadavky na vedení bojové činnosti. Upevňování bojových návyků, zvyšování morální, psychologické, politické připravenosti PVOS z hlediska potřeb soudobého boje dosahujeme cestou náročného výcviku směn, jejich sladováním na velitelsko-štábních cvičeních, součinnostních nácvicích, ukázkových taktických cvičeních a taktických cvičeních. Metodická posloupnost praktického výcviku — od zaměstnání organizovaných na stupni jednotka, útvar, svazek a PVOS — vždy nadřazenými stupni velení, se odráží v ujednacení metodiky a zejména požadavků, kladených na výcvik jednotlivce, směn velitelských stanovišť a celých bojových kolektivů. Náročně se procvičují a sladují směny v boji s perspektivními NPVN v součinnosti s PVO vojsk, frontovým letectvem, spojenci, a to cestou součinnostních nácviků a společných cvičení. Tato zaměstnání se organizují po sladění bojových směn útvarů, svazů PVOS tak, aby byly procvičeny otázky společného působení všech sil PVO podle jednotného zámyslu na základě společných metodik.

Praktickým odrazem těchto opatření v činnosti vojsk PVOS je zvyšování bojových možností jednotek, útvarů a celého systému PVOS. Jednotlivci, bojové kolektivy a směny velitelských stanovišť dokonaleji ovládají bojovou techniku, přesně znají její bojové možnosti a dovedou je svou cílevědomou činností, za pomoci automatizovaných systémů velení, maximálně využít. Výsledky jsou pak prakticky ověřovány při sladování směn PVOS v rámci jednotného systému PVO států Varšavské smlouvy, na spojeneckých cvičeních apod. Teoretické a praktické zkušenosti, dosahované ve výcviku i při plnění těchto náročných úkolů, jsou pak předávány i cestou vojenskovědeckých konferencí a výměny zkušeností organizovaných mezi útvary a svazky PVOS, ale i mimo rámec. Tato cílevědomá práce se odráží i ve zkrácení norem bojové pohotovosti, má svůj odraz ve zvýšení celkové úrovně morálně politické připravenosti a bojové síly PVOS.

Současná dynamika rozvoje perspektivních NPVN klade na každého jednotlivce, obsluhu, směnu a na celý systém PVOS stále náročnější požadavky především na jeho trvalou bojeschopnost, akceschopnost a zejména spolehlivost. Setrvávat na dosažených výsledcích, snažit se o jejich zvyšování „standardními“ a jen tzv. osvědčenými metodami je stále více nereálné. Dosáhnout dalšího zkvalitnění úrovně bojové a mobilizační pohotovosti můžeme tedy v současné době jen zvýšeným úsilím všech příslušníků PVOS.